

C-333/19. sz. ügy

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2019. április 24.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Cour d'appel de Bruxelles (Belgium)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. március 12.

Fellebbezők:

DA

FC

S. C. European Food S.A.

S. C. Starmill S.R.L.

S. C. Multipack S.R.L.

Ellenérdekű felek:

Romanian Air Traffic Services Administration (Romatsa)

Románia

Európai Bizottság

Európai Szervezet a Légi Közlekedés Biztonságáért (Eurocontrol)

I. A jogvita tárgya és az alapul szolgáló tények

- 1 Az „ICSID–egyezmény” (lásd alább) alapján létrejött választottbíróság a 2013. december 11-én hozott ítéletében Romániát főkövetelésként 376 433 229 RON (körülbelül 178 000 000 EUR) kártérítésnek és kamatainak a DA és FC, valamint

- a European Food S.A., a Starmill S.R.L. és a Multipack S.R.L. társaságok részére történő megfizetésére kötelezte.
- 2 Mivel az ezen ítélet hatályon kívül helyezése iránti, a Beruházási Viták Rendezése Nemzetközi Központjának ad hoc bizottságához benyújtott keresetet 2016. február 26-án elutasították, az ítélet jogorvoslattal meg nem támadhatóvá vált.
 - 3 Az Európai Bizottság *amicus curiae* minőségben beavatkozott a választottbíróság előtti eljárásba és 2014. május 26-án elfogadta az EUMSZ 108. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 659/1999/EK tanácsi rendelet 11. cikkének (1) bekezdése alapján a C(2014) 3192 határozatot, amely előírta Romániának, hogy köteles az említett állami támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó végső bizottsági határozat meghozataláig minden olyan intézkedést felfüggeszteni, amely az ítéletben foglaltak ki nem fizetett részének teljesítéséhez, illetve végrehajtásához vezethet, mivel ez jogellenes állami támogatásnak minősülne.
 - 4 A Románia által nyújtott SA.38517 (2014/C) (korábbi 2014/NN) számú állami támogatásról [2013. december 11-i választottbírósági ítélet] (HL 2015. L 232., 43. o.) szóló, 2015. március 30-i (EU) 2015/1470 határozattal a Bizottság úgy határozott, hogy a 2013. december 11-én hozott ítéletben a DA, FC és a European Food, Starmill és Multipack vállalatokból álló gazdasági egységnek megítélt kártérítés a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősül, amely nem egyeztethető össze a belső piaccal. E határozat lényegében megtiltja Romániának, hogy a 2013. december 11-i választottbírósági ítélet alapján bármilyen összegű kifizetést teljesítsen.
 - 5 A Bizottság határozata ellen megsemmisítés iránti keresetet nyújtottak be, amely jelenleg folyamatban van az Európai Unió Törvényszéke előtt [lásd T-624/15 (HL 2016. C 16., 45. o.), T-694/15 (HL 2016. C 38., 69. o.) és T-704/15 (HL 2016. C 68., 30. o.)].
 - 6 2015. augusztus 19-én DA értesítette Romániát a cour d'appel de Bruxelles (brüsszeli fellebbviteli bíróság) hivatala által az ICSID-egyezménynek megfelelően végrehajtási záradékkal ellátott választottbírósági ítéletről.
 - 7 2015. szeptember 9-én DA lefoglalta az Eurocontrolnál Belgiumban mindazokat az összegeket, amelyekkel e vállalkozás tartozik vagy tartozni fog Romániának vagy a Romatsának (román légitársasági állami vállalat), a 85 066 428,42 euró megfizetésének biztosítása érdekében.
 - 8 2015. szeptember 23-án és 24-én a Romatsa és Románia a tribunal de première instance francophone de Bruxelles (brüsszeli francia nyelvű elsőfokú bíróság) előtt megtámadta a végrehajtási foglalatást. A Bizottság a Romatsa és Románia kérelmeinek támogatására önként beavatkozott az eljárásba a 659/1999/EK rendelet 23a. cikke alapján.

- 9 A 2016. január 25-i ítéletével a bíróság lényegében elrendelte az Eurocontrolnál a román állammal szemben foganatosított végrehajtási foglalás feloldását.
- 10 2016. február 29-én DA, FC és a hitelező társaságok fellebbezést nyújtottak be ezen ítélet ellen.

II. A szóban forgó rendelkezések

Az uniós jog

- 11 Az EUMSZ 288. cikk szövege a következő:

„Az Unió hatásköreinek gyakorlása érdekében az intézmények rendeleteket, irányelveket, határozatokat, ajánlásokat és véleményeket fogadnak el.

(...)

A határozat teljes egészében kötelező. Amennyiben külön megjelöli, hogy kik a címzettjei, a határozat kizárólag azokra nézve kötelező, akiket címzettként megjelöl.”

Az Államok és más államok természetes és jogi személyei közötti beruházási viták rendezéséről szóló Egyezmény (kihirdette az 1987. évi 27. törvényerejű rendelet)(Washingtonban, 1965. március 18-án a Világbank védnöksége alatt került megkötésre, amelyet Belgium az 1970. július 17-i törvénnyel hagyott jóvá)

- 12 Az 1. cikk a következőképpen rendelkezik:

„Ezennel létrejön a Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központja (a továbbiakban: a Központ).

- 13 Az 54. cikk a következőképpen rendelkezik:

„(1) Mindegyik Szerződő Állam az Egyezmény értelmében meghozott ítéletet kötelezőnek ismeri el, és a területén az említett ítélet által megállapított pénzügyi kötelezettségeknek úgy tesz eleget, mintha az saját bíróságának jogerős ítélete volna. Szövetségi rendszerű Szerződő Állam az ilyen ítéletnek szövetségi bíróságai keretén belül vagy azok útján szerezhet érvényt és rendelkezhet arról, hogy az ilyen bíróságok úgy kezeljék az ítéletet, mintha az valamely tagállama bíróságának jogerős ítélete volna.

(2) Az a fél, amely az ítélet elismerését vagy végrehajtását kívánja elérni az egyik Szerződő Állam területén, köteles az ítéletnek a főtitkár által hitelesített kiadványát benyújtani ahhoz az illetékes bírósághoz vagy más hatósághoz, amelyet az említett Állam erre a célra kijelöl. Mindegyik Szerződő Állam értesíti a főtitkárt az illetékes bíróságnak vagy más hatóságnak erre a célra történő

kijelöléséről, valamint az ilyen kijelölésben bekövetkező minden későbbi változásról.

(3) Az ítélet végrehajtására azon Állam hatályában levő jogszabályai irányadók, amely Állam területén a végrehajtást kéri”.

III. A felek érvei

- 14 DA, FC és a hitelező társaságok elsősorban azt kéri a fellebbviteli bíróságtól, hogy rendelje el a végrehajtási foglalat visszaállítását az immár 281 718 067,10 euróban meghatározott teljes összeg biztosítására.
- 15 DA különösen azt állítja, hogy a 2015. március 10-i (EU) 2015/1470 bizottsági határozat önmagában nem tiltja az ítélet Belgiumban történő végrehajtását.
- 16 Véleménye szerint ahhoz, hogy az előnyök az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében támogatásnak minősüljenek, egyrészt közvetlenül vagy közvetve állami forrásokból kell származniuk, másrészt az államnak betudhatónak kell lenniük (2002. május 16-i Franciaország kontra Bizottság ítélet, C-482/99, EU:C:2002:294, 24. pont). Ezen ítélet egyértelműen megállapítja, hogy egyedül az állami forrás átruházása nem elegendő ahhoz, hogy állami támogatásnak minősüljön. A betudhatóság feltétele egy önálló feltétel.
- 17 DA az 1980. március 27-i *Denkavit italiana* ítéletet (61/79, EU:C:1980:100, 31. pont) is idézi, amely szerint az állami támogatások rendszere „a tagállamok azon döntéseire vonatkozik, amelyekkel ez utóbbiak saját gazdasági és szociális céljaik megvalósítására törekedve egyoldalú és önálló döntésükkel forrásokat bocsátanak a vállalkozások vagy más jogalanyok rendelkezésére, vagy olyan előnyöket biztosítanak számukra, amelyek elősegítik az elérni kívánt gazdasági vagy szociális célok megvalósítását” (kiemelés a fellebbezőtől).
- 18 Arra is emlékeztet, hogy a Bíróság az ítélkezési gyakorlatában nem csupán az állami források átruházásának szükségességét, vagy a vállalkozás állam általi általános ellenőrzését hangsúlyozta, hanem az állam konkrét részvételét a vitatott intézkedések elfogadásában: „szükséges vizsgálni, hogy a hatóságokat olyannak kell-e tekinteni, mint amelyek valamilyen módon részt vettek ezen intézkedések meghozatalában (2002. május 16-i ítélet, Franciaország kontra Bizottság, C-482/99, EU:C:2002:294114, 52. pont).
- 19 Márpedig a jelen esetben a Belgiumban történő végrehajtás nem tudható be Romániának.
- 20 A bizottsági határozat szövegéből egyértelműen kitűnik, hogy a választottbírósági ítélet végrehajtása csak akkor minősül állami támogatásnak, ha egy hasonló intézkedés betudható Romániának, tehát ha Románia önként végrehajtja a választottbírósági ítéletet. DA álláspontja szerint egyszerűen pontatlan azt állítani, hogy a bizottsági határozatnak mind a rendelkező részét, mind az indokolását

alkalmazni kell a nem román bíróságok által elrendelt végrehajtásra. Ha Romániát kényszerítik a választottbírósági ítélet végrehajtására, ezen intézkedés nem az országnak tudható be, tehát Románia nem sérti meg a Bizottság határozatát.

- 21 A román állam a maga részéről lényegében azt kéri a fellebbviteli bíróságtól, hogy nyilvánítsa a fellebbezéseket elfogadhatatlannak és megalapozatlannak, és másodlagosan, hogy függesse fel az eljárást amíg az európai bíróságok ítéletet hoznak a 2015. március 30-i bizottsági határozat ellen benyújtott kereset tárgyában.
- 22 A Bizottság a fellebbezések megalapozatlannak nyilvánítását kéri.

IV. A fellebbviteli bíróság álláspontja

- 23 A fellebbviteli bíróság először is elutasít egyes elfogadhatatlanságra vonatkozó jogalapokat, valamint a román államnak a joghatóság alóli mentességén alapuló jogalapot. Mivel Románia elfogadta a választottbírósági eljárást és jogorvoslattal élt a foglalással szemben, elfogadta, hogy a jogvitát a foglalást elrendelő (belga) bíróság és a cour d'appel de Bruxelles (brüsszeli fellebbviteli bíróság) bírálja el, ezzel lemondott a joghatóság alóli mentességéről.
- 24 A fellebbviteli bíróság ezt követően megállapítja, hogy a választottbírósági ítélet végleges és már nem támadható meg jogorvoslattal. Ezen ítélet önmagában szabályos végrehajtási jogcímnnek minősül. A foglalást a végrehajtási záradékkal ellátott ítélet alapján foganatosították, amelyet az ICSID-egyezmény 54. cikke alapján valamennyi szerződő államnak, köztük a Belga Királyságnak el kell ismernie és végre kell hajtania.
- 25 A fellebbviteli bíróság mindazonáltal megjegyzi, hogy a 2015. március 10-i (EU) 2015/1470 bizottsági határozat a választottbírósági ítélet román állam általi végrehajtásának jelentős akadályát képezi. Emlékeztet, hogy a „közhatalmi szerv jogi aktusa” ugyanis egy külső mentesítő oknak minősül, amely igazolhatja, hogy egy szokásosan óvatos és észszerű adós ne fizessen a végrehajtási jogcímmel rendelkező hitelezőjének.
- 26 E határozatban a Bizottság megtiltja Romániának, hogy az e választottbírósági ítélet alapján járó összegeket kifizesse, mivel egy ilyen kifizetés a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül.
- 27 Az EUMSZ 288. cikk alapján a határozat minden tagállamra kötelező. E határozat azonban még nem létezett, amikor a választottbíróság meghozta a végrehajtási jogcímnnek minősülő ítéletét. Ráadásul a 2015. március 30-i (EU) 2015/1470 bizottsági határozat ellen keresetet nyújtottak be az európai uniós bíróságok előtt.
- 28 Jelenleg fennáll az összeütközés valódi veszélye a lefoglalást elrendelő bíróság és a lefoglalásról másodfokon határozatot hozó bíróság határozata és az Európai Unió határozata, vagyis a Bizottság határozata között, amelyre „közhatalmi szerv

jogi aktusaként” hivatkoznak az ICSID választottbírószági ítélet végrehajtására vonatkozó jogvitában.

- 29 Komoly vita tárgya az a kérdés, hogy a választottbírószági ítélet Románia általi végrehajtása önkéntes végrehajtásnak és állami támogatásnak tekintendő-e.

V. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 30 A jogbiztonság tiszteletben tartása érdekében és az ellentmondásos határozatok veszélyének elkerülése céljából fel kell tehát függeszteni az eljárást, amíg az európai bíróságok a 2015. március 30-i határozat megsemmisítése iránti keresetről határozatot hoznak, és amíg az Európai Unió Bírósága választ ad a következő előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre:

1) Az SA.38517 (2014/C) (korábbi 2014/NN) számú állami támogatásról szóló, 2015. március 30-i (EU) 2015/1470 európai bizottsági határozatot úgy kell-e érteni, mint amely a Románia által teljesítendő kifizetésekre vonatkozik, még abban az esetben is, ha a kifizetéseket ezen országgal szemben a 2013. december 11-i ICSID választottbírószági ítéletre vonatkozó - valamely, Romániától eltérő tagállam bírósága előtt indított - végrehajtási eljárást követően hajtják be?

2) Megköveteli-e önmagában és hivatalból az uniós jog, hogy valamely (Romániától eltérő) tagállam bírósága - amely előtt keresetet indítottak egy, az e tagállam nemzeti eljárási szabályai szerint ítélt dolognak minősülő ICSID választottbírószági ítéletre vonatkozó végrehajtási eljárással szemben -, figyelmen kívül hagyja ezen ítéletet, kizárólag azon okból, hogy az Európai Bizottságnak egy nem végleges, a választottbírószági ítélet meghozatalát követően elfogadott határozata úgy ítéli meg, hogy az ítélet végrehajtása ellentétes az állami támogatások európai rendszerével?

3) Az uniós jog, különösen a lojális együttműködés elve vagy a *res iudicata* elve lehetővé teszi-e, hogy valamely (Romániától eltérő) tagállam nemzeti bírósága ne tartsa tiszteletben az ICSID-egyezményből eredő nemzetközi kötelezettségeit abban az esetben, ha az Európai Bizottság a választottbírószági ítélet meghozatalát követően elfogadott egy határozatot, amely úgy ítéli meg, hogy az ítélet végrehajtása ellentétes az állami támogatások európai rendszerével, még abban az esetben is, ha az Európai Bizottság részt vett a választottbírószági eljárásban (beleértve az ítélet hatályon kívül helyezése iránti keresetet) és az állami támogatások európai rendszerére vonatkozó jogalapjaira hivatkozott?